

TELEVISION AND RADIO

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2021.78.5>

UDC 007:[621.397.13+654.195]:316.754

Organizational and Legal Formation of Local Public Audiovisual Media in Ukraine

Oleh Dzholos

<https://orcid.org/0000-0001-8069-1013>

PhD (social communications)

*Institute of Journalism, Taras Shevchenko National University of Kyiv
36/1 Illienka St., Kyiv, 04119, Ukraine*

Corresponding author's e-mail address: jolos72oleg@gmail.com

ABSTRACT

The diversity of media means not only a variety of content and multiplicity of media owners, but also a variety of types of media. Together with the traditional models of public service and private commercial broadcasting, the community media emerged as the “third level” of media development, which contributed to strengthening the freedom of speech. This article examines the organizational and legal aspects of formation of local public audiovisual media in Ukraine, their compliance with the standards and principles of media legislation of European countries, and provides the examples of development of local public broadcasting in the world practice. In addition, the international standards for community broadcasting, on which legislative and regulatory bodies rely, are analyzed. The objective of the study is to analyze, to systematize and to generalize the basic legislative norms for formation of audiovisual media communities in Ukraine as a separate media institution along with public, commercial broadcasting and broadcasting abroad.

The bibliographic method was used to study and to analyze the legislative documents. With the help of the systemic method, the community broadcasting as an integral system mass media was considered. The comparative method was used to compare the legislative regulation of activities of media communities, recommended by the Council of Europe and represented in the legislation of Ukraine.

The article outlines the main provisions of the draft Law of Ukraine “On Media” No. 2693-d. Comparing the Ukrainian legislative initiatives with the European experience, the suggestions and proposals for improving the financing system and the program policy of community broadcasting in Ukraine are presented.

KEYWORDS: audiovisual media; public service broadcasting; community; legislation.

УДК 007: [621.397.13+654.195]:316.754

Організаційно-правове становлення локальних публічних аудіовізуальних медіа в Україні

Джолос Олег Володимирович, Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, <https://orcid.org/0000-0001-8069-1013>

Резюме

Розмаїття медіа означає не лише багатоманітність контенту та множинність власників медіа, а й розмаїття типів ЗМІ. Разом із традиційними моделями суспільного (public service) і приватного комерційного мовлення (private commercial broadcasting), постало медіа громад (community media) як «третій рівень» розвитку медіа, яке зробило свій внесок у зміцнення свободи вираження поглядів.

У цій статті розглядаються організаційно-правові аспекти впровадження місцевих публічних аудіовізуальних медіа в Україні, їх відповідність стандартам та принципам медійного законодавства Європейських країн, також наведено приклади розвитку місцевого публічного мовлення у світовій практиці. Проаналізовано міжнародні стандарти для мовлення громад, на які спираються законодавчі та регуляторні органи.

Мета дослідження полягає в аналізі, систематизації та узагальненні базових законодавчих норм щодо впровадження аудіовізуальних медіа громад в Україні як окремого медійного інституту поруч з суспільним, комерційним мовленням та мовленням на закордон.

Бібліографічний *метод* застосовано для вивчення законодавчих документів та їх аналізу. За допомогою системного методу розглянуто мовлення громад як складника цілісної системи ЗМІ. Компаративний метод використано для порівняння законодавчого регулювання діяльності медіа громад, які рекомендовані Радою Європи, та запропоновані в законодавстві України.

В статті окреслено основні положення проекту Закону України «Про медіа» № 2693-д. Порівнюючи українські законодавчі ініціативи з європейським досвідом, запропоновано застереження та пропозиції щодо вдосконалення системи фінансування та програмної політики мовлення громад в Україні.

Ключові слова: аудіовізуальні медіа; публічне мовлення; громада; законодавство.

Джолос О.В. Организационно-правовое становление локальных общественных аудиовизуальных медиа в Украине

Разнообразие медиа означает не только многообразие контента и многочисленность владельцев медиа, но и разнообразие типов СМИ. Вместе с традиционными моделями общественного (public service) и частного коммерческого вещания (private commercial broadcasting), появились медиа общин (community media) как «третий уровень» развития медиа, которые внесли свой вклад в укрепление свободы слова. В этой статье рассматриваются организационно-правовые аспекты становления местных публичных аудиовизуальных медиа в Украине, их соответствие стандартам и принципам медийного законода-

тельства европейских стран, также приведены примеры развития местного публичного вещания в мировой практике. Проанализированы международные стандарты для вещания общин, на которые опираются законодательные и регуляторные органы.

Цель исследования заключается в анализе, систематизации и обобщении базовых законодательных норм по становлению аудиовизуальных медиа общин в Украине как отдельного медийного института рядом с общественным, коммерческим вещанием и вещанием за границу.

Библиографический *метод* применен для изучения законодательных документов и их анализа. С помощью системного метода рассмотрено вещание общин как целостной системы СМИ. Компаративный метод использован для сравнения законодательного регулирования деятельности медиа общин, которые рекомендованы Советом Европы, и предложенные в законодательстве Украины.

В статье обозначены основные положения проекта Закона Украины «О медиа» № 2693-д. Сравнивая украинские законодательные инициативы с европейским опытом, представлены предостережения и предложения по совершенствованию системы финансирования и программной политики вещания общин в Украине.

Ключевые слова: аудиовизуальные медиа; публичное вещание; община; законодательство.

1. Вступ

Сучасною світовою тенденцією розвитку медіапростору є наявність публічних аудіовізуальних медіа: суспільне мовлення (або національні публічні аудіовізуальні медіа), аудіовізуальні медіа громад і місцеві публічні аудіовізуальні медіа. Це один з ключових атрибутів демократичного розвитку держави, забезпечення незалежності ЗМІ від уряду, плюралізму поглядів, надання об'єктивної та збалансованої інформації.

Актуальною проблемою сучасної журналістики було, є, і буде якість та незалежність медіа, які, у свою чергу, забезпечують отримання громадянами достовірної та неупередженої інформації. Основні прихильники реформ в Україні закликають до зміцнення верховенства права, децентралізації, роздержавлення ЗМІ та впровадження в країні публічного мовлення, яке має слугувати суспільству і підзвітне суспільству.

Інтеграція України у світовий інформаційний простір, глобалізація, швидкий розвиток інформаційного суспільства мають низку як позитивних, так і негативних тенденцій. З одного боку, це оперативність отримання інформації з будь-якого куточка світу, можливість цілодобово здобувати свіжі новини політики, культури, науки, мистецтва тощо. З іншого боку, перебуваючи в глобальній світовій інформаційній мережі, втрачається розуміння належності певній громаді, спільноті, регіону.

Мета дослідження полягає в аналізі, систематизації та узагальненні базових законодавчих норм щодо впровадження аудіовізуальних медіа громад в Україні як окремого медійного інституту поруч з суспільним, комерційним мовленням та мовленням на закон.

2. Теоретичне підґрунтя

В Україні досі немає ґрунтового дослідження стосовно функціонування інституцій публічних аудіовізуальних медіа, тому що ці суб'єкти тільки впроваджуються в Україні. Проте є розвідки, які можна використати як базові у розумінні стану та тенденцій розвитку вітчизняного телерадіопростору в системі соціальних комунікацій. Це зокрема праці українських науковців: О. Гресько, І. Хоменка, О. Гояна, В. Лизанчука, Г. Почепцова, В. Конаха, В. Різуна. Стосовно зарубіжних авторів, то, серед тих хто предметно вивчав пи-

тання особливостей функціонування публічних телерадіомовників, зазначимо: К. Родрігез, Дж. Ренні, В. Рессман, У. Доліва, Л. Ранкович, С. Баклі.

«У сучасних умовах ми говоримо про розвинене громадянське суспільство там і тоді, де і коли люди здатні об'єднуватись для результативного захисту своїх прав, і в солідарному обстоюванні своїх інтересів, коли громадяни цінують свої свободи та захищають справедливість, сприймають свою рівність перед законом і є відповідальними за себе, свої родини і країну, коли добровільні неурядові організації є ефективними у допомозі знедоленим і хворим, у захисті довкілля, коли медіа вільно критикують уряди й уряди дослухаються до цієї критики, коли в країні є наявними та ефективно функціонують реальні механізми контролю виборців за владою, коли громадяни поважають один одного, толерантно сприймають інакшість та соціокультурні відмінності і разом протистоять проявам ксенофобії, дискримінації та насильства», – так вважає Віктор Степаненко [1].

Європейський досвід демонструє переваги функціонування публічного мовлення: засоби масової комунікації стають більш конкурентоспроможними, незалежними та незаангажованими, забезпечують виконання суспільно важливих просвітницьких функцій, а споживачі отримують якісний інформаційний продукт.

Станом на 31.12.2020 року до Державного реєстру внесено дані про 1495 телерадіоорганізацій та суб'єктів інформаційної діяльності: 1389 телерадіомовних організацій та провайдерів програмної послуги та 106 суб'єктів інформаційної діяльності. Із 1389 ліцензій за формою власності 7 – державних, 203 – комунальної власності, 1179 – іншої форми власності [2].

Згідно з резолюцією ПАРЕ №1466 (2005 р.), до обов'язків України як члена Ради Європи в інформаційній сфері належить ліквідація державних та муніципальних медіа, упровадження публічного мовлення та забезпечення відповідності нового українського медійного законодавства стандартам Ради Європи та рекомендаціям її експертів [3].

Після ухвалення Закону України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», у 2017 р. державне мовлення в Україні офіційно перетворили на суспільне, а питання впровадження медіагромад поки що тільки намагаються імплементувати в національне медійне законодавство [4].

3. Методи дослідження

За для досягнення мети застосовувалися бібліографічний, компаративний (порівняльний) та системний методи, а також дефінітивний аналіз – для уточнення дефініцій. Бібліографічний метод передбачає вивчення законодавчих документів а також їх аналіз. В статті окреслено основні положення проекту Закону України «Про медіа» № 2693-д [5]. Системний метод застосовано для того, щоб розглянути мовлення громад як окремий складник системи засобів масової інформації; компаративний метод – для порівняння законодавчого регулювання діяльності медіа громад, які рекомендовані Радою Європи, та запропоновані в законодавстві України.

4. Результати й обговорення

Важливим етапом аналізу моделі впровадження публічних медіа в Україні є з'ясування теоретичних основ цього поняття. В інформаційному просторі побутують терміни «громадські медіа», «публічні медіа» та «медіа громад».

Що ж таке медіа громад?

Як зазначає науковець Ренні (Rennie), «громадські медіа – це комунікація в межах громади» [6]. Учений Клементія Родрігез (Clemencia Rodriguez) вважає, що «медіа громад» – засоби масової інформації, що дають змогу людям ефективно використовувати свої громадянські права в повсякденному житті. Попри те, що особливості визначення

поняття медіа громад можуть відрізнятися залежно від умов країни та місцевості, все ж є певні обов'язкові та незмінні характеристики – мовлення громад діє на основі організації громадянського суспільства та спільної участі. На відміну від комерційного мовлення, воно діє із суспільною метою, а не для приватної вигоди. Громадські медіа забезпечують громадам доступ до інформації та надають право голосу, сприяють дискусіям на рівні громад, обміну інформацією та знаннями, а також допомагають приймати суспільно важливі рішення.

Відповідно до визначення ЮНЕСКО, медіа громад – це засоби масової інформації, діяльність яких є неприбутковою, які створюються активними членами громади, служать інтересам громади, управляються та фінансуються (хоча б частково) громадою, мають на меті розв'язання проблем громади та її сталий розвиток. Міжнародна організація AMARS наводить таке визначення медіа громад: «Телебачення і радіо громад – це організації приватного права, що мають суспільні завдання. Їхньою базовою характеристикою є участь громади у володінні, управлінні, програмній політиці, фінансуванні та оцінюванні результатів роботи. Медіа громад є незалежними та неурядовими ЗМІ, що не залежать ані від політичних партій, ані від приватних компаній» [7].

Поява публічних медіа і медіа громад як виду публічних ЗМІ часто пов'язана з поглибленням демократії та зміцненням громадянського суспільства. Аудіовізуальні медіа громад виникли в усіх регіонах світу як суспільний рух. Організації на рівні громади відкрито заговорили про свої проблеми, побоювання, культуру й мову. Перші осередки сучасного мовлення громад можна прослідкувати, починаючи з 1940-х років в Америці, коли були створені шахтарські радіостанції у громадах олов'яних рудників Болівії, освітні радіостанції для сприяння соціальному розвитку у Колумбії та перші покоління некомерційних радіостанцій, що їх підтримували слухачі, у Сполучених Штатах.

Згідно з оглядом Форуму мовлення громад Європи (CMFE), станом на січень 2012 р. в Європі всього було 2237 громадських радіостанцій та 521 громадський телеканал, більшість з яких належали Європейському Союзу [8].

Із 28 країн – членів Європейського союзу громадське мовлення (community broadcasting) було у 23 з них. За межами Європейського Союзу тільки країни колишньої Югославії – Боснія і Герцеговина, Македонія і Сербія – повідомили про наявність громадського радіо або телебачення. У чисельному вираженні мовлення громад (community media) є найбільш представленим у Данії, Франції, Італії, Нідерландах і Сполученому Королівстві.

Такі медіа існують у понад ста країнах та визнані як окремий вид ЗМІ поряд із суспільними та комерційними медіа. Типи медіа громад не відрізняються від інших видів ЗМІ. Це можуть бути: радіо, телебачення, друковані медіа, інтернет-видання, мультимедійні платформи, що поєднують кілька типів медіа.

Поява громадського мовлення як окремого «третього» сектору, що заслуговує на визнання в міжнародних стандартах свободи вираження поглядів і плюралізму медіа, закріплена в Африканській хартії мовлення, ухваленій у 2001 р. Нормативно-правова база мовлення повинна містити чіткий виклад принципів, що лежать в основі регулювання мовлення: забезпечення поваги до свободи вираження поглядів, розмаїття і вільний потік інформації та ідей, а також тривірневу систему мовлення – суспільне, комерційне і громадське [9]. Таку «тривірневу» модель забезпечення плюралізму медіа також можна знайти в Резолюції Європейського парламенту від 2008 р. щодо мовлення громад в Європі, яка: радить державам-членам, не завдаючи шкоди традиційним медіа, юридично визнати мовлення громад як окремої групи поряд із комерційним і суспільним мовленням, якщо такого визнання досі немає [10]. Декларація Ради Європи 2009 р. щодо ролі мовлення громад у сприянні соціальній єдності та міжкультурному діалогу у своїй вступній частині визнає мовлення громад як окремий сектор медіа поряд із суспільним і приватним

комерційним мовленням та наголошує на необхідності розглянути питання того, як адаптувати нормативно-правову базу, щоб уможливити визнання й розвиток мовлення громад і належне виконання його соціальних функцій [11]. У принципах ЮНЕСКО, згаданих вище, зазначено: громадські радіо і телебачення – це приватні юридичні особи із суспільними завданнями. Ними керують некомерційні соціальні організації різного типу. Їхня основна особливість – це участь громади у власності, а також в укладенні програмної послуги, управлінні, діяльності, фінансуванні й оцінюванні. Це самостійні та неурядові медіа, які не залежать від політичних партій або приватних фірм і не входять до їх складу [12].

Декларація Комітету міністрів Ради Європи 2009 р. стверджує, що громадські медіа мають некомерційний характер; засновані на добровільній участі представників громадянського суспільства; спрямовані на забезпечення соціальної вигоди і користі для громади; підзвітні громадам, яким вони слугують [13].

Відповідно до Резолюції Європейського парламенту 2008 р. щодо мовлення громад в Європі, державам-членам рекомендується, не завдаючи школи традиційним ЗМІ, юридично визначити мовлення громад як окрему групу поряд із комерційними та суспільними ЗМІ [14].

Проаналізуємо, наскільки законодавча база, що регламентує впровадження і функціонування мовлення громад в Україні, відповідає засадничим принципам, вимогам і стандартам, за якими функціонує мовлення громад в Європі.

Міжнародні спостерігачі називають конституційну та правову базу для ЗМІ в Україні однією з найпрогресивніших у Східній Європі, хоча й існують значні проблеми із здійсненням реформи законодавства про ЗМІ. Стаття 34 Конституції України гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження поглядів і переконань, а згідно зі статтею 15 цензура заборонена [15]. Мовлення регулюється Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, незалежним регуляторним органом, який діє з 1997 р. [16].

База регулювання мовлення закладена в Законі України «Про телебачення і радіомовлення», який формує загальну сферу мовлення і встановлює процедуру ліцензування. Він визначає громадські телерадіоорганізації як телерадіоорганізації, які є неприбутковими, створеними з метою задоволення інформаційних потреб територіальних громад [17]. Це неповне визначення, оскільки воно не передбачає створення медіа громад спільнотами за інтересами, національною та культурною ідентичністю тощо.

Станом на лютий 2021 р. у парламенті України зареєстровано проект закону України № 2693-д «Про медіа». Цей документ має стати кодексом, що регламентує функціонування системи ЗМІ України, в тому числі й питання впровадження аудіовізуальних медіа громад і місцевих публічних аудіовізуальних медіа.

Низка норм щодо мовлення громад у законопроекті виписана за аналогією з нормами чинного закону про Суспільне телерадіомовлення. Насамперед щодо структури управління і джерел фінансування.

Розгляньмо детальніше, що пропонує новий законопроект.

Для чого взагалі передбачається система мовлення громад?

Система мовлення громад має виконувати кілька завдань: 1) посилення ідентичності громад та їхньої ролі в забезпеченні демократичного управління української держави; 2) збереження культурного та мовного розмаїття українського народу; 3) підвищення медійного плюралізму; 4) об'єктивне висвітлення життєдіяльності громади.

Де можуть створюватися мовники громад?

У територіальних громадах сіл, селищ та міст, у тому числі в об'єднаних територіальних громадах сіл, селищ та міст. А також у громадах, що об'єднані спільним інтересом,

не пов'язаним із місцем проживання членів громади (національністю, мовою, професією, творчою діяльністю, захопленнями тощо).

Які вимоги до мовників громад?

Будь-яке мовлення громад не може мати на меті отримання прибутку.

Окремі вимоги прописані для комунального некомерційного підприємства, що здійснює мовлення громад. Його статутні документи мають містити положення щодо складу, порядку формування та повноважень його наглядової ради. Важливо, що кількість членів Наглядової ради від громадських об'єднань має бути на одну особу більше, ніж кількість членів від органів місцевого самоврядування.

Які джерела фінансування мовлення громад?

У законопроекті зазначено, що мовлення громад може фінансуватися за рахунок будь-яких надходжень, не заборонених законодавством, в тому числі і з місцевих бюджетів. Орган місцевої влади, який є засновником комунального некомерційного підприємства – медіа громади, зобов'язаний забезпечити належне фінансування медіа. Обсяг реклами у програмах мовлення громад не має перевищувати 50 відсотків обсягів, передбачених законодавством для інших видів мовлення. Вартість рекламного часу в програмах мовлення громад не може бути нижчою за ринкову.

У країнах, де мовлення громад захищено законом і нормативно-правовими актами, інколи також наявне державне фінансування для підтримки стабільності та соціального значення. До європейських країн, які надають підтримку громадському мовленню у вигляді державного фінансування, належать Австрія, Бельгія, Данія, Ірландія, Франція, Німеччина, Нідерланди та Сполучене Королівство. Крім того, у багатьох випадках громадське мовлення має перевагу у вигляді зменшених витрат або звільнення від ліцензійних зборів.

Які особливості ліцензування та реєстрації мовлення громад?

Згідно з міжнародним правом, громадські медіа можуть розраховувати на частотний ресурс, який розподіляє держава. В більшості країн, де існують мовники громад, вони отримують частоти на пільгових умовах або навіть безкоштовно.

Відповідно до законопроекту «Про медіа», конкурси на отримання ліцензії на мовлення місцевих публічних аудіовізуальних медіа проводяться окремо від інших категорій мовлення. Також для мовників громад передбачено незначний ліцензійний збір, що дорівнює реєстраційному збору.

Які джерела фінансування мовлення громад передбачено в українському законопроекті?

У законопроекті врахована рекомендація щодо можливості органів місцевої влади фінансувати медіа громад на прозорих конкурсних умовах. На органи місцевого самоврядування, які будуть засновниками мовників громад, покладено обов'язок забезпечити належне фінансування витрат мовника. Обсяг реклами у програмах мовлення громад не має перевищувати 50 % обсягів, передбачених законодавством для інших видів мовлення. Вартість рекламного часу у програмах мовлення громад не може бути нижчою за ринкову.

Які санкції передбачено для мовників громад?

За порушення вимог законодавства, умов ліцензії Національна рада має застосовувати заходи реагування або санкції, передбачені законопроектом про медіа: приписи, звернення до суду щодо анулювання ліцензії або скасування реєстрації, стягнення штрафу, анулювання ліцензії або скасування реєстрації.

При цьому розмір штрафів, що можуть бути застосовані до мовників громад за порушення (крім грубих порушень, визначених законом), становить 10 % розміру штрафів, що можуть бути застосовані до інших мовників. А за грубі порушення розмір штрафу має бути таким самим, як і для інших мовників.

На нашу думку, норма про особливості застосування санкцій виглядає цілком виправданою з огляду на те, що держава має захищати свій інформаційний простір і водночас забезпечувати право громадян на отримання і розповсюдження інформації.

5. Висновки

Розділ III «Публічні аудіовізуальні медіа» Законопроекту № 2693-д «Про медіа» в цілому відповідає стандартам та принципам медійного законодавства Європейських країн, в якому локальні публічні аудіовізуальні медіа є окремою інституцією поруч з суспільним і приватним сектором аудіовізуальних ЗМІ та мовленням на закордон.

Водночас маємо зауваження щодо аспектів забезпечення незалежності мовлення громад в Україні. Структура власності медіа громад має унеможливити вплив на їх діяльність з боку влади та політиків. В українському законодавстві передбачена можливість заснування та фінансування місцевих публічних медіа органами місцевої влади, що не виключає їх впливу на ЗМІ.

Стосовно фінансової незалежності слід зазначити, що медіа громад існують як неприбуткові організації у формі соціальних підприємств, які фінансуються із різних джерел, що не заборонені законом. Різноманітність джерел фінансування сприятиме незалежності, фінансовій стабільності та сталому розвитку аудіовізуальних медіа громад та місцевих публічних медіа. Європейський досвід свідчить, що оптимальною моделлю фінансування медіа громад є паритетне поєднання фінансових надходжень від самої громади, від бізнесу та органів влади.

Щодо вимог до контенту громадських мовників слід взяти до уваги такі: незалежність; різнобічність та актуальність контенту; некомерційна діяльність; локальність інтересів; організація громадянського діалогу; свобода слова та етичне висвітлення як базовий принцип діяльності медіа громад; критична комунікація. Громадські ЗМІ мають стати освітніми, культурними, ініціативними майданчиками певної територіальної громади, де кожен зможе виступити і буде почутий. Відповідно до потреб окремої громади формується і контент подібних медіа.

Отже, реформа медійного законодавства є не лише зобов'язанням України як держави – члена Ради Європи, а є конче необхідною на шляху децентралізації влади, поглиблення демократії, верховенства права та свободи. Аудіовізуальні медіа громад і місцеві аудіовізуальні медіа потрібні, щоб забезпечити місцевим громадам України свободу, розвиток і незалежність. Гарантувати громадам право на доступ до інформації, створити дискусійні майданчики на рівні громад, що сприятиме розв'язанню проблем територій, об'єднуватиме громаду навколо спільних цінностей, гарантуватиме рівні права всім її членам, сприятиме медіації та розв'язанню кризових ситуацій.

References

1. Stepanenko, V.P. (2015), *Civil Society: Discourses and Practices*, Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 420 p.
2. National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine (2021), *The state register of subjects of information activity in the field of television and radio broadcasting*, available at: <https://www.nrada.gov.ua/derzhavnyj-reyestr-sub-yektiv-informatsijnoyidiyalnosti-u-sferi-telebachennya-radiomovlennya/> (accessed: 20.03.21).
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2005), *Resolution of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe "On the performance of duties and obligations of Ukraine"*, № 1466 (2005), 05 October 2005, available at: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/994_611/ (accessed: 20.03.21).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), *Law of Ukraine "On Public Television and Radio Broadcasting of Ukraine"*, № 1227-VII, 17 April 2014, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18/> (accessed: 20.03.21).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), *Law of Ukraine "On Media"*, № 2693-d, 02 July 2020, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353 (accessed: 20.03.21).
6. Johnson, F., & Menichelli, K. (2007), *What's Going on in Community Media*, BENTON Foundation, Washington, 34 p.
7. Buckley, S. (2016), *Analytical Report "Community media in Ukraine: A spectrum for development"*, the European Union, the Council of Europe, available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a6733> (accessed: 20.03.21).
8. Community Media Forum Europe (), *European Community Broadcasting Forum*, First Community Broadcasting Planning in Europe (CMFE 2012), available at: <https://www.cmfe.eu/about/> (date of application: 20.03.21).
9. UNESCO (2001), "African Charter on Broadcasting 2001", *Final Report "Ten Years On: Assessment, Challenges and Prospects"*, 3-5 May 2001, Part 1, Windhoek, available at: https://en.unesco.org/sites/default/files/african_charter.pdf (accessed: 20.03.21).
10. The European Parliament (2008), *European Parliament resolution of 25 September 2008 on Community media in Europe (2008/2011 (INI))*, available at: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0456+0+DOC+XML+V0//EN> (accessed: 20.03.21).
11. Council of Europe (2009), *Declaration of the Committee of Ministers on the Role of Community Media in Promoting Social Cohesion and Intercultural Dialogue*, paragraph (i), available at: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d1bd1 (accessed: 20.03.21).
12. UNESCO Community Media Sustainability Policy Series, available at: https://en.unesco.org/sites/default/files/unesco_cmedia_sustainability_policy_1_defining.pdf (accessed: 20.03.21).
13. Council of Europe (2009), *Declaration of the Committee of Ministers on the Role of Community Media in Promoting Social Cohesion and Intercultural Dialogue*, Introductory Part, available at: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d1bd1 (accessed: 20.03.21).
14. The European Parliament (2008), *European Parliament resolution of 25 September 2008 on Community Media in Europe (2008/2011 (INI))*, available at: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0456+0+DOC+XML+V0//EN> (accessed: 20.03.21).
15. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), *The Constitution of Ukraine*, 28 June 1996, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/> (accessed: 20.03.21).
16. Official Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, (1997), *Law of Ukraine "On the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting"*, № 48, p. 296.
17. Official Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, (2006), *Law of Ukraine "On amendments to the Law of Ukraine "On Television and Radio Broadcasting"*, № 18, p. 155, Article 1.

Submitted 29.03.2021

Список літератури

1. Степаненко В.П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с.
2. Державний реєстр суб'єктів інформаційної діяльності у сфері телебачення і радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua/derzhavnyj-reyestr-sub-yektiv-informatsijnoyi-diyalnosti-u-sferi-telebachennya-radiomovlennya/> (дата звернення: 20.03.21).
3. Резолюція 1466 (2005) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» 5 жовтня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/994_611/ (дата звернення: 20.03.21).
4. Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1227-18/> (дата звернення: 20.03.21).
5. Законопроект № 2693-д «Про медіа» URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69353/ (дата звернення: 20.03.21).
6. Johnson, F., & Menichelli, K. What's Going on in Community Media. Washington: BENTON Foundation, 2007. 34 с.
7. Аналітичний звіт «Мовлення громад в Україні: можливості для розвитку». URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a6732> (дата звернення: 20.03.21).
8. Форум мовлення громад Європи, Перше планування мовлення громад в Європі (CMFE 2012). URL: <http://cmfe.eu/?p=772/> (дата звернення: 20.03.21).
9. Африканська хартія мовлення, ухвалена 5 травня 2001 р., Віндгук, ч. I, п. 1 URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/african_charter.pdf
10. Резолюція Європейського парламенту щодо мовлення громад в Європі (2008/2011 (INI), 25 вересня 2008 р., п. 15. URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0456+0+DOC+XML+V0//EN>
11. Рада Європи, Декларація Комітету міністрів щодо ролі мовлення громад у просуванні соціальної згуртованості та міжкультурного діалогу, 2009, пункт (i). URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d1bd1
12. Серія політики з питань сталого розвитку ЗМІ ЮНЕСКО URL: https://en.unesco.org/sites/default/files/unesco_cmedia_sustainability_policy_1_defining.pdf
13. Декларація Комітету Міністрів Ради Європи щодо ролі мовлення громад у просуванні соціальної згуртованості та міжкультурного діалогу, 2009, вступна частина URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d1bd1
14. Резолюції Європейського парламенту 2008 р. щодо мовлення громад в Європі URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0456+0+DOC+XML+V0//EN>
15. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/> (дата звернення: 20.03.21).
16. Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» Відомості Верховної Ради (ВВР), 1997, № 48, с. 296.
17. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2006, № 18, с. 155, стаття 1.

Надійшла до редколегії 29.03.2021